

**KUALITI HIDUP DAN KETERSAMPAIAN KEPADA KEMUDAHAN ASAS
DI KAWASAN WILAYAH EKONOMI PANTAI TIMUR (ECER)**
**(QUALITY OF LIVING AND ACCESSIBILITY TO BASIC FACILITIES AT THE EAST
COAST ECONOMIC REGION (ECER))**

*HASNNAH ALI, ARIFIN ZAINAL, ASMAWATI DESA, MUSTAFFA OMAR, FATIMAH
OMAR & MOHD FUAD MAT JALI*

ABSTRAK

Kualiti hidup (QoL) merupakan satu aspek semakin penting dalam perancangan pembangunan sesebuah negara. QoL yang baik dan bersesuaian bukan sahaja dapat menggambarkan kesejahteraan dan taraf hidup rakyat yang baik, malahan mempertingkatkan dan mempercepatkan proses pertumbuhan ekonomi negara tersebut. QoL sangat penting bagi mencerminkan corak taraf hidup, gaya hidup yang bersih, peluang untuk menimba ilmu pengetahuan, kemudahan perumahan dan perubatan yang lebih baik, alam sekitar yang bersih dan kemudahan rekreasi yang mencukupi serta membawa kepada pembangunan lestari negara yang berterusan. QoL yang baik juga sangat berkait rapat dengan aspek ketersampaian (*accessibility*). Pelbagai kemudahan perkhidmatan asas diperlukan oleh penduduk, khususnya golongan isi rumah termiskin bagi membolehkan mereka menikmati kehidupan pada aras keselesaan yang minimum. Objektif kajian ini ialah untuk menilai ketersampaian penduduk di kawasan ECER kepada kemudahan awam yang terdapat di tempat mereka. Data diperoleh daripada soalselidik terhadap 1800 responden. Hasil kajian mendapati indeks ketersampaian kepada kemudahan asas masih belum begitu memuaskan. Jarak kawasan yang jauh misalnya pusat kesihatan menyukarkan penduduk untuk mendapatkan khidmat dalam kadar segera.

Kata kunci: kualiti hidup; ketersampaian; pertumbuhan ekonomi wilayah.

ABSTRACT

Quality of Life (QoL) is an important aspect in the planning of development of a country. Good and suitable QoL does not only reflect on prosperity and good standard of living, but will also increases and speeds up the country's economic growth. QoL is important in illustrating the standard of living, healthy living, education opportunity, better housing and healthcare facilities, clean environment and sufficient recreational as well as continuous sustainable development of the country. Good QoL is highly linked to accessibility. Various basic services needed by the population especially the poors in enabling them to enjoy the most basic level of life comfort. The objective of this study is to evaluate the accessibility of the people at the ECER to public facilities at their areas. Data is obtained through surveys on 1800 respondents. Result finds that the accessibility index on basic public facilities is still unsatisfactory. The long distance of health centre, for example, makes it difficult for them to get assistance in the event of emergencies.

Keywords: quality of life, accessibility, regional economic growth

1. Pengenalan

Kualiti hidup (QoL) merupakan satu aspek semakin penting dalam perancangan pembangunan sesebuah negara. QoL yang baik dan bersesuaian bukan sahaja dapat menggambarkan kesejahteraan dan taraf hidup rakyat, malahan mempertingkatkan dan mempercepatkan proses pertumbuhan ekonomi negara tersebut. Oleh itu, isu QoL merupakan alat pengukur berkesan untuk menunjukkan keadaan kesejahteraan hidup rakyat sejajar

dengan dasar perancangan pembangunan negara. QoL yang baik juga sangat berkait rapat dengan aspek ketersampaian (*acessibility*). Pelbagai kemudahan perkhidmatan asas diperlukan oleh penduduk, khususnya golongan isi rumah termiskin bagi membolehkan mereka menikmati kehidupan pada aras keselesaan yang minimum. Kemudahan asas ini umumnya boleh dibahagikan kepada dua: pertama, kemudahan sosial seperti jalan raya untuk keperluan perhubungan; ruang niaga sebagai tempat untuk mendapatkan bekalan makanan atau pakaian; perkhidmatan pendidikan untuk kemajuan sosial dan rumah ibadat. Kedua, kemudahan yang disediakan oleh pelbagai agensi kerajaan khususnya melalui program PRRT bagi memberi peluang penduduk termiskin untuk meningkatkan status ekonomi mereka. Kemudahan ini, terbahagi kepada tiga iaitu kemudahan bagi tujuan kebajikan, kemudahan untuk meningkatkan pendapatan jangka pendek dan kemudahan bagi meningkatkan pendapatan jangka panjang. Kesemua kemudahan ini sangat penting bagi membebaskan penduduk miskin daripada belenggu kemiskinan.

Pelan induk yang dirangka oleh syarikat multinasional negara, Petronas, dilihat sebagai pembasmi kemiskinan dan pemangkin kemajuan bagi negeri Kelantan, Terengganu, Pahang dan kawasan Mersing di Johor. Walaupun negeri-negeri dalam Ekonomi Wilayah Pantai Timur (ECER) meliputi 51 peratus keluasan Semenanjung Malaysia, namun pendapatan purata isi rumah adalah yang paling rendah di Malaysia. Terengganu mencatatkan kemiskinan tertinggi iaitu 15.4 peratus, diikuti Kelantan 10.6 peratus dan Pahang 4.9 peratus. Di bawah pelan induk ECER, sejumlah 561,000 pekerjaan akan diwujudkan menjelang 2020 dengan pelancongan dan pertanian menjadi teras di samping industri petroleum dan gas yang akan terus dikembangkan oleh Petronas. Antara 227 projek yang dilaksanakan di bawah ECER, sektor pembangunan yang diyakini dapat mengembangkan ekonomi masyarakat Melayu ialah penggunaan pintar ke atas rizab Melayu di Pantai Timur, dengan keluasan 40 peratus daripada tanah dalam ECER. Inisiatif ECER adalah untuk membasmi kemiskinan dan membangunkan modal insan.

Dengan harapan yang begitu tinggi terhadap projek ECER yang tentunya dapat mempertingkatkan QoL penduduk, maka kajian ini bertujuan untuk menilai ketersampaian penduduk di kawasan ini kepada kemudahan awam yang terdapat di tempat mereka. Kemajuan sesebuah negara diukur berdasarkan pencapaian tahap kualiti hidupnya, ini kerana rakyat berhak untuk mendapat manfaat pembangunan dan menjadi kewajipan bagi kerajaan mewujudkan suasana persekitaran yang baik dan selesa kepada penduduknya. Aspek ketersampaian ini antara lain boleh mencerminkan QoL penduduk sama ada sangat memuaskan atau tidak memuaskan. Data diperoleh daripada soalselidik terhadap 1800 responden. Hasil kajian mendapati indeks ketersampaian kepada kemudahan asas masih belum begitu memuaskan. Jarak kawasan yang jauh misalnya hospital menyukarkan penduduk untuk mendapatkan khidmat dengan kadar segera.

2. Methodologi

Pemilihan lokasi adalah berdasarkan kepada beberapa tempat yang menjadi kawasan pembangunan ECER di Kelantan, Terengganu dan Pahang. Kawasan-kawasan ini adalah kelompok yang dikenalpasti sebagai inisiatif atau pemacu utama ekonomi yang bakal dibangunkan dalam projek ECER. Kajian ini menggunakan metod survei iaitu temubual bersemuka dan pengisian borang soal selidik. Seramai 1800 responden telah terlibat dalam pengumpulan data di mana pemilihan adalah berdasarkan kepada beberapa kriteria yang dikehendaki dalam kajian ini iaitu responden adalah terdiri daripada rakyat tempatan yang berusia 18 tahun ke atas serta bukan seorang pelajar. Data yang diperoleh dianalisis dengan menggunakan pakej SPSS.

3. Kajian Lepas

QoL sangat penting bagi mencerminkan corak taraf hidup, gaya hidup yang bersih, peluang untuk menimba ilmu pengetahuan, kemudahan perumahan dan perubatan yang lebih baik, alam sekitar yang bersih dan kemudahan rekreasi yang mencukupi serta membawa kepada pembangunan lestari negara yang berterusan. Pendek kata terlalu luas kajian kualiti hidup yang perlu dianalisis. Banyak penyelidikan tentang kualiti hidup hingga terdapat unit seperti ‘Quality of Life Research Unit’ di Universiti Toronto dan juga universiti lain di USA, Canada, UK dan Eropah. Bagaimana pun matlamat akhir QoL merupakan satu konsep yang kompleks. Namun, masih tidak terdapat satu definisi QoL yang tetap kerana terdapat pelbagai definisi dan pengukuran QoL mengikut negara dan golongan yang berbeza. QoL merupakan satu metrik pernyataan bagi sesuatu kehidupan sama ada berada dalam kegembiraan hidup atau sebaliknya. Kegembiraan hidup ini ditentukan daripada taksiran, pertimbangan, atau penilaian perseorangan yang lengkap daripada penggabungan pelbagai dimensi kesihatan, sosial dan psikologikal (Beckie & Hayduk, 1997).

Sebenarnya perkataan keadaan baik, kesejahteraan sosial dan kualiti hidup membawa makna yang sama dimana ia menunjukkan keadaan taraf hidup dan kesejahteraan hidup seseorang atau masyarakat. Pengkaji percaya bahawa kualiti hidup seperti kesejahteraan sosial mempunyai dimensi subjektif dan objektif. Slottje et al. (1991) mengatakan adalah sangat baik satu ukuran QoL menilai attribute atau dimensi kewujudan manusia. Menurut Dasgupta (1993), kesejahteraan perseorangan ialah suatu aggregat daripada utiliti dan nilai indeks kebebasan yang dinikmati oleh seseorang.

Sementara itu, gabungan setiap kesejahteraan individu dalam sesebuah masyarakat merupakan kesejahteraan sosial. Fungsi kesejahteraan sosial ini sentiasa diberi makna yang sama sebagai kesejahteraan umum. Lazimnya, kesejahteraan individu dan sosial yang positif akan menandakan hidup seseorang tersebut adalah baik juga, maka hidupnya adalah lebih bernilai daripada nilai hidup sebelumnya. Sen (1993) pula menyatakan pencapaian kesejahteraan individu boleh dilihat sebagai satu penilaian ‘wellness’ bagi kewujudan taraf individu (*person’s state of being*).

Mengikut Central Indiana Quality Of Life Index (2000) pula, terdapat 12 kategori QoL yang utama yang telah dipilih sebagai ukuran indeks Central Indiana Quality of Life (CIQOL) iaitu; alam semulajadi, persekitaran jiwa, persekitaran sosial, persekitaran bina, keselamatan masyarakat, kesihatan, seni atau budaya dan rekreasi, persekitaran ekonomi, mobiliti, perumahan, pendidikan dan penyertaan awam. Zumbo (1998) pula menyatakan bahawa domain-domain seperti sosiologi, psikologi, pendidikan, ekonomi, geografi, perniagaan, perindustrian atau organisasi, pasaran, sains alam sekitar, dan kesihatan digunakan secara umum dalam petunjuk sosial dan penyelidikan QoL. Sementara itu, QoL bukan sahaja merupakan suatu keseluruhan sifat dan ciri persekitaran yang berbeza malahan, suatu perubahan keadaan yang menghasilkan kemampuannya untuk memuaskan keperluan manusia pada empat tahap kesedaran iaitu fizikal, emosi, mental dan kejiwaan. Sebenarnya kesejahteraan subjektif dipengaruhi oleh berbagai faktor. Van Hoorn (2008) mengelasifikasikan penentu kesejahteraan subjektif melibatkan beberapa faktor seperti personaliti, hubungan, demografi, institusi, keadaan persekitaran dan ekonomi.

Namun, walaupun ia mempunyai pelbagai tafsiran dan pengertian yang berbeza, tetapi secara asasnya kualiti hidup sosial itu mengikut konteks perbincangan ini merupakan keperluan asas pada tahap minimum yang sepatutnya dimiliki dan dinikmati oleh penghuni sesebuah bandar. Berdasarkan indeks kualiti hidup, pelbagai angkubah telah disenaraikan secara menyeluruh yang melibatkan keperluan kesejahteraan hidup selaras dengan matlamat pembangunan negara.

Bahagian ini bertujuan untuk menjelaskan status ketersampaian penduduk termiskin kepada kemudahan asas. Konsep ketersampaian di sini ditakrifkan sebagai kualiti letakan sesuatu fenomena, dalam hal ini kemudahan termasuk pusat penyediaan barang atau perkhidmatan, yang dengannya individu atau masyarakat berhasrat untuk mengunjunginya bagi tujuan untuk membeli atau menggunakan. Jarak fizikal (km) lazimnya digunakan sebagai asas untuk mengukur ketersampaian walaupun dalam hal-hal tertentu keupayaan relatif pengguna untuk mendapatkan perkhidmatan seperti pendapatan, taraf pendidikan dan pemilikan kenderaan, turut diambil kira. Dalamuraian ini jarak fizikal (km) juga akan digunakan sebagai asas bagi mengukur aras ketersampaian kepada kemudahan perkhidmatan.

King dan Keating (2006), mendapati bahawa perkara yang membuatkan hidup lebih baik merangkumi pelbagai kategori iaitu mendapat rumah yang murah dan berdekatan dengan kawasan tumpuan, pendidikan sekolah awam yang sempurna, kualiti hidup yang seimbang, peluang pembelajaran yang lebih tinggi untuk golongan dewasa, berdekatan dengan kesampaian perkhidmatan awam seperti kemudahan pendidikan, pengangkutan. Berkaitan dengan ini Michalos (1996) dan Michalos dan Zumbo (1999) telah mengkaji QoL penduduk di British Columbia, Canada. Mereka mendapati ramai juga penduduk yang tidak berpuas hati dengan kemudahan asas yang telah disediakan.

Zimmerman et al (2005), mengkaji elemen penjagaan ‘dementia’ dalam penjagaan penduduk dari segi fasiliti dan rumah kesihatan untuk kualiti hidup yang lebih baik. Hasilnya mereka mendapati perubahan dalam kualiti hidup adalah lebih baik dalam fasiliti yang menggunakan pendekatan pekerja yang mahir, yang terlatih dalam menggalakkan penglibatan dalam satu-satu aktiviti. Penduduk mendapati kualiti hidup mereka akan bertambah baik apabila ramai pekerja yang terlibat dalam perancangan penjagaan dan mempunyai nilai-nilai murni.

Kualiti hidup adalah sukar untuk diintegrasikan ke dalam rancangan pembangunan ekonomi, akan tetapi ia tetap merupakan satu pembolehubah penting dalam lokasi perniagaan dan pembangunan ekonomi. Roger Scmenner dalam satu tinjauan survei yang dibuat ke atas perniagaan di Amerika Syarikat mendapati bahawa 35 peratus responden mengenalpasti tarikan untuk tempat tinggal dan firma beroperasi ”to be a must” dalam keputusan lokasi (Schmenner, 1982). Perkhidmatan awam adalah sangat penting dalam penentuan lokasi dan pemilihan kawasan kediaman. Kajian oleh para saintis dan jurutera mendapati mereka lebih suka dengan kawasan yang berdekatan dengan universiti, sekolah yang sempurna dan perkhidmatan awam yang stabil dan kukuh (McElyea, 1984).

Montgomery County (2007) mendapati bahawa penduduk di kawasan tersebut menganggap khidmat awam adalah cemerlang iaitu meliputi 80 peratus daripada responden. Khidmat awam yang dimaksudkan ialah peluang berekreasi, peluang pendidikan. Hanya khidmat awam bagi penjagaan kesihatan didapati kurang memuaskan kerana meliputi 35 peratus sahaja yang berpuas hati dengan khidmat yang diberikan.

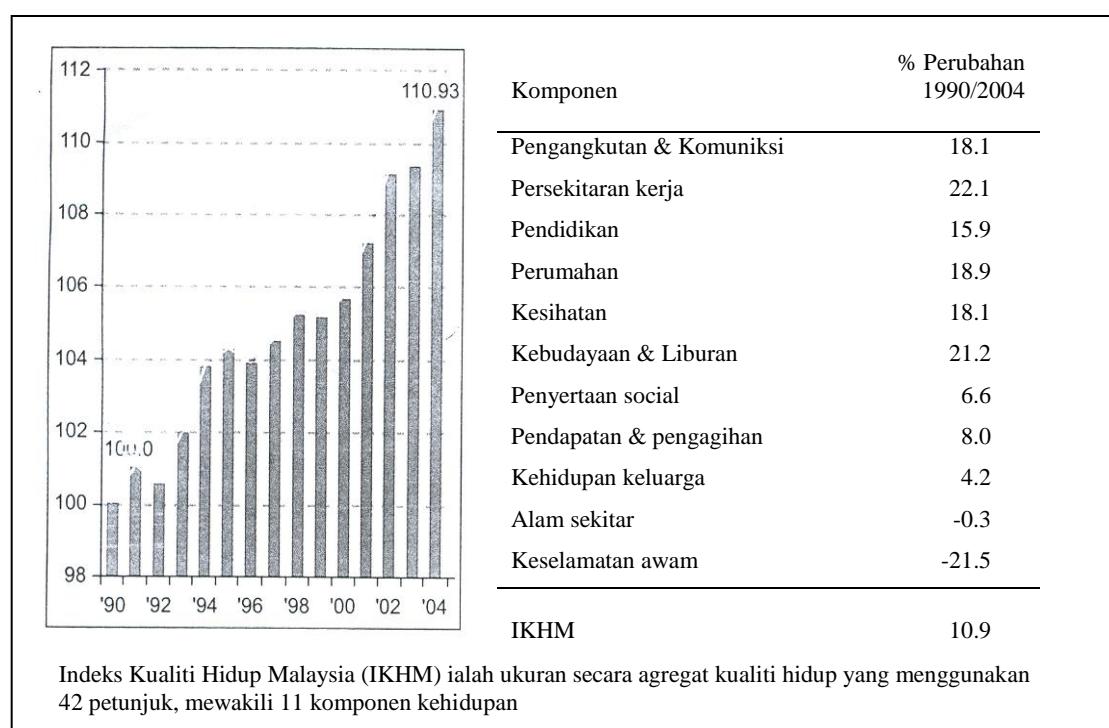
Ketersampaian kepada fasiliti tempatan dan impaknya kepada kualiti hidup telah dibincangkan kepada beberapa bahagian iaitu masa lapang, kesihatan dan pendidikan/latihan kemahiran. Didapati bahawa kemudahan fasiliti seperti panggung wayang, pusat membeli-belah adalah tidak mudah untuk diperolehi. Fasiliti ini menjadi sasaran golongan muda dalam menghabiskan masa lapang mereka. Jarak kawasan yang jauh menyukarkan golongan ini untuk mendapatkan khidmat fasiliti ini. Selain itu, masalah dalam penyediaan pusat kesihatan yang berdekatan juga dipersoalkan. Jarak yang jauh menyebabkan orang awam gagal untuk mendapatkan rawatan dalam kadar yang segera (U.S audit Commission, April 2004). Humphreys (1998), menyatakan lebih banyak perkhidmatan awam moden adalah lebih

responsif kepada tekanan daripada dunia luar dan akan meyeimbangkan perkhidmatan awam lebih efektif dalam memenuhi keperluan sosio-ekonomi.

Apa pun pendekatan subjektif atau kualitatif perlu diambil kira sebagai melengkapi konsep QoL secara keseluruhan. Ia juga penting bagi pemantauan dan penilaian yang berkesan secara berterusan terhadap dasar pembangun

Malaysia pula telah memberi perhatian bagi memperbaiki kehidupan golongan miskin, menyediakan peluang meningkatkan pendapatan, menyediakan kemudahan pendidikan, kesihatan, perumahan dan kemudahan asas yang lain; memastikan persekitaran kerja yang lebih baik; melindungi alam sekitar dan mewujudkan pra-syarat yang baik untuk pembangunan. Kualiti hidup di Malaysia telah menunjukkan peningkatan yang agak ketara. Di sepanjang tempoh 1990 – 2004, IKHM telah meningkat sebanyak 10.9 mata. Berdasarkan Rajah 1, hampir semua komponen telah menunjukkan peningkatan seperti persekitaran kerja menunjukkan 22.1% peningkatan dan perumahan meningkat sebanyak 18.9%. Keselamatan awam bagaimanapun telah menunjukkan kemerosotan sebanyak 21.5% dan alam sekitar merosot sebanyak 0.3%.

Secara ringkasnya, QoL boleh diertikan sebagai keselesaan, kesenangan dan kepuasan hidup individu dalam persekitaran semasa di sekelilingnya. Berdasarkan Malaysia (1999), kualiti hidup di Malaysia ditakrifkan sebagai merangkumi kemajuan diri, gaya hidup yang sihat, akses dan kebebasan memperoleh pengetahuan serta taraf kehidupan yang melebihi keperluan asas individu dan memenuhi keperluan psikologi untuk mencapai tahap kesejahteraan sosial yang setanding dengan aspirasi negara.

Sumber: Malaysia 2006.

Rajah 1:Indeks Kualiti Hidup Malaysia, 1990-2004

Dalam kajian ini beberapa kemudahan awam telah dikenalpasti sebagai tempat-tempat yang kerap dikunjung memandangkan tempat ini memainkan peranan penting dalam meningkatkan QoL penduduk di ECER. Kawasan ECER adalah seperti yang ditunjukkan dalam Rajah 2. Tempat yang dimaksudkan seperti ke tempat kerja, tadika/sekolah, klinik awam/swasta, hospital, telefon awam, balai polis, balai bomba, bank, perpustakaan, pusat beli-belah, pejabat/jabatan kerajaan, balai raya, tempat ibadat, jalan utama/besar, stesen bas/teksi, pejabat pos, pusat siber, tanah perkuburan dan bengkel baiki kereta.

Rajah 2 : Kawasan ECER

4. Hasil Kajian

Ketersampaian kepada kemudahan asas dalam kajian ini meliputi jarak ke tempat kerja, tadika/sekolah, klinik awam/swasta, hospital, telefon awam, balai polis, balai bomba, bank, perpustakaan, pusat beli-belah, pejabat/jabatan kerajaan, balai raya, tempat ibadat, jalan utama/besar, stesen bas/teksi, pejabat pos, pusat siber, tanah perkuburan dan bengkel baiki kereta.

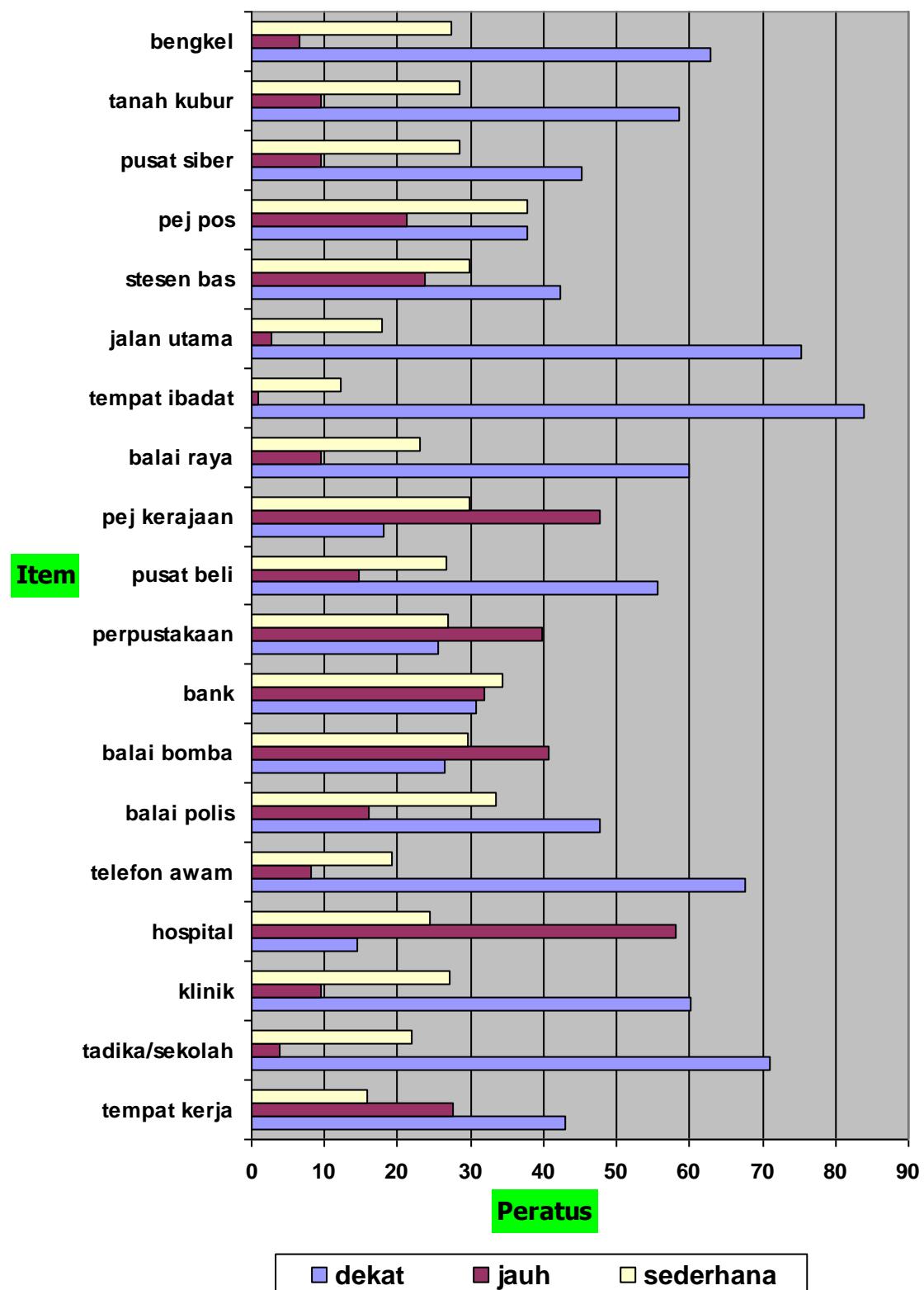
Secara keseluruhannya didapati bahawa bagi kebolehsampaian perkhidmatan awam mengikut jarak bagi negeri pantai timur, tahap jarak yang paling dekat ialah ke tempat ibadat. Ini jelas menunjukkan bahawa penduduk pantai timur mementingkan pusat ibadat yang berdekatan dengan kediaman mereka. Bersesuaian dengan kesedaran komuniti yang lebih ke arah keagamaan. Selain itu, kepentingan jalan utama yang paling dekat dengan kediaman mereka turut menjadi perkara utama bagi penduduk pantai timur. Berdekatan dengan jalan utama ini memudahkan mereka untuk bergerak ke pusat bandar atau kawasan-kawasan lain yang menjadi tumpuan khususnya. Kemudahan tadika/sekolah juga menjadi perhatian penduduk pantai timur bagi memudahkan urusan penghantaran anak-anak mereka untuk mendapatkan kemudahan pendidikan. Itu adalah antara ketiga-tiga faktor tertinggi bagi mengukur tahap jarak dari kediaman mereka. Bagi jarak yang paling jauh, ke kawasan hospital merupakan jarak yang paling jauh kebanyakannya untuk penduduk pantai timur dengan kawasan kediaman mereka. Ini mungkin disebabkan penduduk kawasan pantai timur lebih suka ke klinik berbanding hospital. Selain itu, jarak ke pejabat kerajaan juga antara yang paling jauh dengan kawasan kediaman mereka. Ini mungkin disebabkan ramai penduduk tidak berkhidmat dalam sektor kerajaan. Selalunya penduduk pantai timur, banyak yang terlibat dalam industri kecil dan sederhana dan lebih suka berniaga di kawasan yang berdekatan dengan kediaman mereka.

Secara keseluruhannya didapati bahawa tahap kepuasan kebolehsampaian perkhidmatan awam di pantai timur adalah memuaskan. Penduduk pantai timur berpuashati dengan kemudahan tempat ibadat terutamanya. Ini menampakkan konsistensi dengan tahap jarak dalam kebolehsampaian perkhidmatan awam. Seterusnya, penduduk di pantai timur turut berpuashati dengan empat item iaitu tahap kemudahan awam bagi klinik, tadika/sekolah, jalan utama dan tanah perkuburan. Keempat-empat perkara ini merupakan perkara asas yang dititikberatkan penduduk pantai timur. Ia merangkumi fasiliti pendidikan, pusat kesihatan, kemudahan jalanraya.

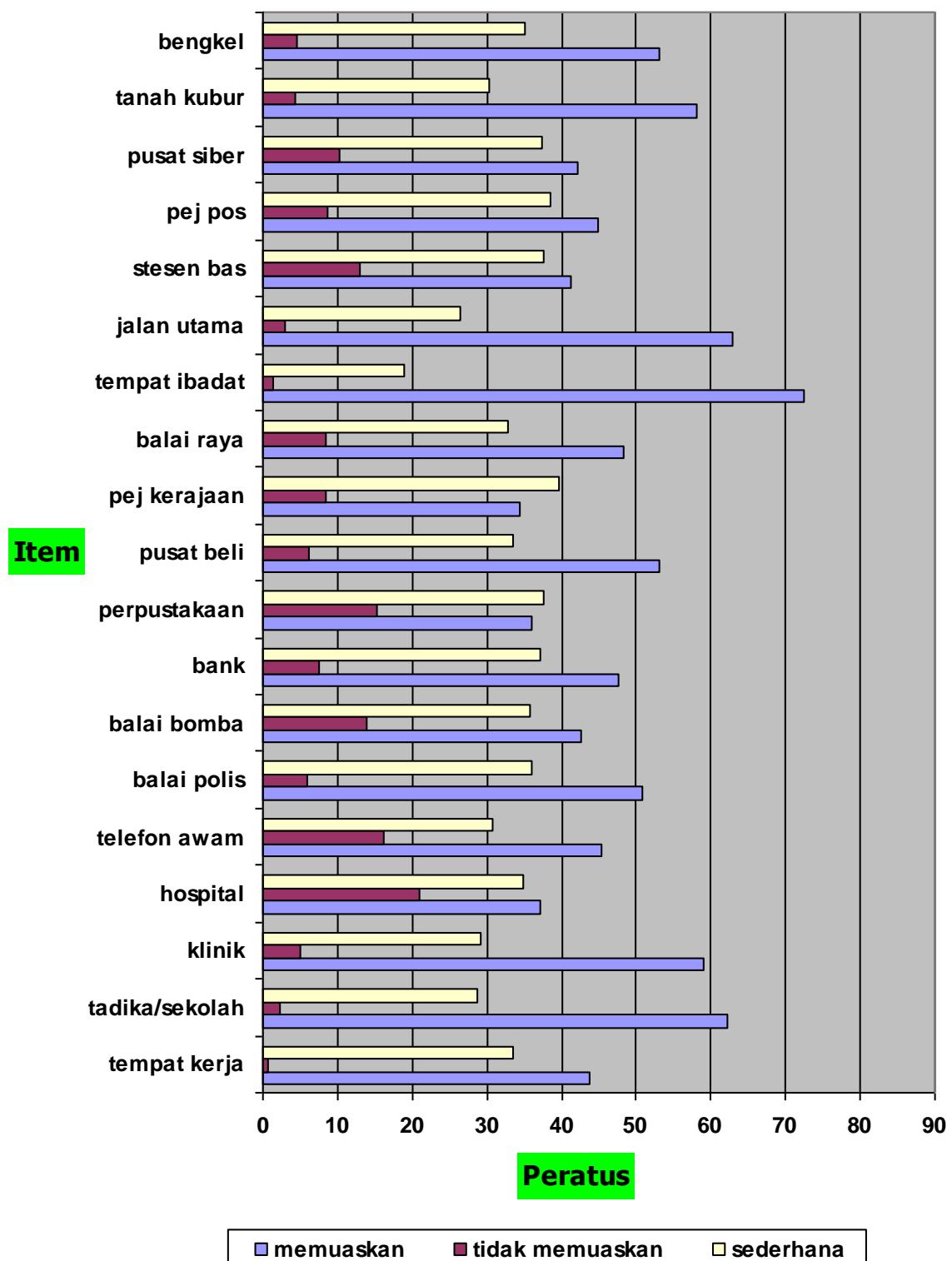
Faktor-faktor ini menjadi perhatian penduduk di pantai timur berbanding item-item lain. Bagi faktor yang tidak memuaskan pula seperti mana tahap jarak, item hospital masih lagi menjadi kemudahan awam yang tidak memuaskan. Ia mungkin disebabkan jaraknya yang jauh menyukarkan penduduk untuk menerima rawatan atau mendapat bekalan ubat-ubatan. Mereka lebih bergantung kepada perkhidmatan klinik. Selain itu, penduduk pantai timur ini juga tidak berpuashati dengan kemudahan telefon awam, perpustakaan dan balai bomba.

Secara keseluruhannya, didapati bahawa peratus kepuasan yang paling tinggi ialah kesemua responden berpuashati dengan perkhidmatan dan kemudahan awam yang disediakan dengan nilai sebanyak 41.6 peratus berbanding yang lain iaitu sederhana (37.5 peratus), tidak berpuashati (5.7 peratus), sangat tidak berpuashati (0.9 peratus) dan sangat berpuashati (3.1 peratus). Ini ditunjukkan dalam Rajah 2.

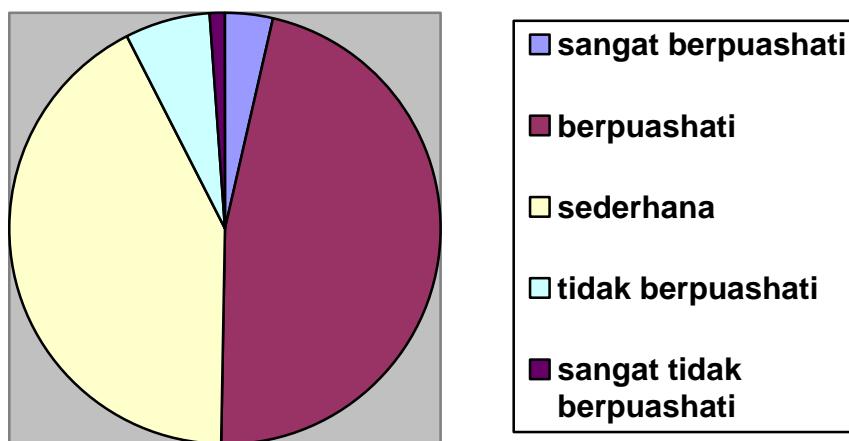
Tahap kepuasan penduduk terhadap kemudahan asas ditunjukkan dalam Rajah 3 dan Rajah 4.

Rajah 3: Kebolehsampaian Perkhidmatan Awam bagi Jarak

Rajah 4: Kebolehsampaian Perkhidmatan Awam bagi Tahap Kepuasan

Rajah 5: Keseluruhan tahap kepuasan terhadap perkhidmatan dan kemudahan awam

Kesejahteraan material dan ekonomi adalah antara domain yang sangat mempengaruhi QoL dan apabila domain ini dianalisis sama ada mempunyai hubungan dengan ketersampaian kepada kemudahan asas, didapati mereka sangat mempunyai hubungan. Analisis kajian menunjukkan terdapat hubungan yang signifikan secara positif di antara Indeks Kesampaian dan Kebolehcapaian ($r= 0.105$, $p< 0.01$) seperti yang ditunjukkan dalam Jadual 1. Ini bermakna, jika kesejahteraan material dan ekonomi tinggi, tahap kesampaian dan kebolehcapaian perkhidmatan juga tinggi dan sebaliknya.

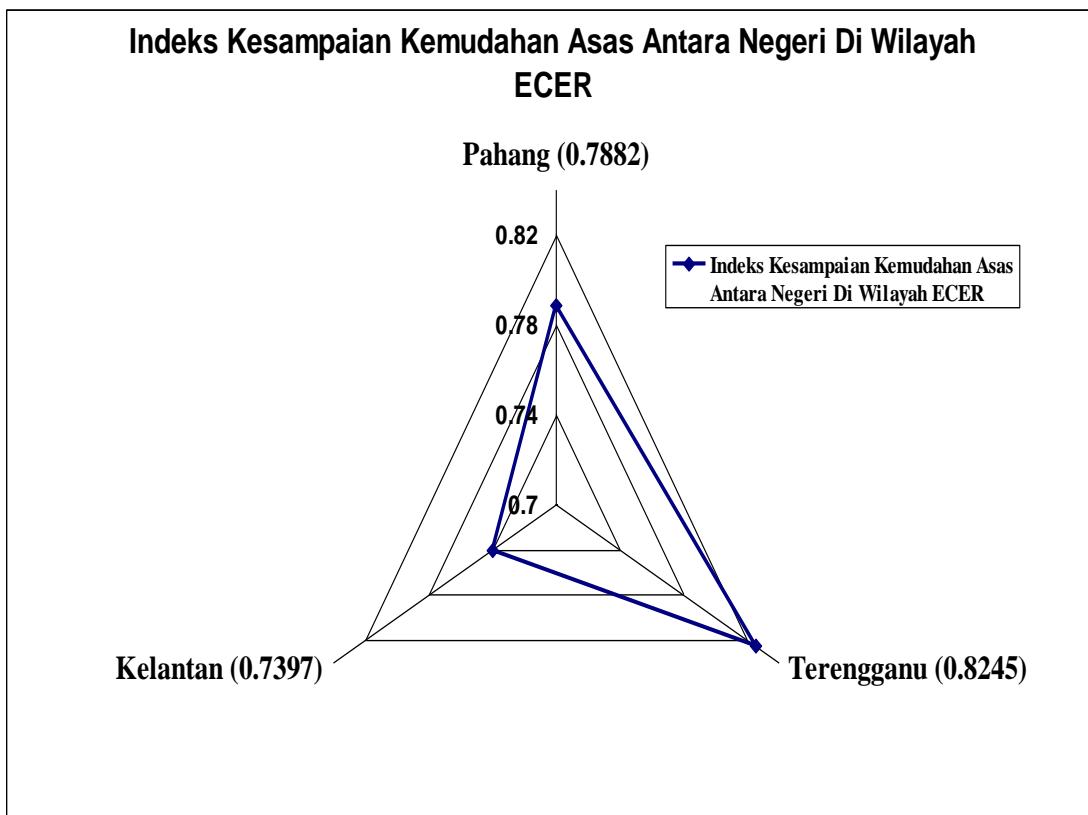
Jadual 1: Hubungan Kesejahteraan Material dan Ekonomi dengan Ketersampaian

Indeks Kesampaian dan Kebolehcapaian Perkhidmatan (r)	
Kesejahteraan Material dan Ekonomi	.105**

** $p<0.01$

Apabila dibandingkan antara ketiga-tiga negeri indeks ketersampaian adalah berbeza antara satu sama lain. Indeks ketersampaian bagi negeri Pahang adalah 0.7882, negeri Terengganu 0.8245 dan negeri Kelantan ialah 0.7397 seperti yang dipaparkan dalam Rajah 6. Jika dibandingkan antara ketiga-tiga negeri, indeks ketersampaian bagi Terengganu didapati lebih baik. Ini bermakna penduduk di sini lebih mudah sampai ke kemudahan awam yang disediakan di tempat mereka jika dibandingkan dengan Kelantan dan Pahang.

Bagaimanapun secara keseluruhan di dapati indeks kesampaian kepada kemudahan asas di wilayah ECER adalah masih belum mencapai prestasi pada peringkat wilayah maju dan peringkat nasional. Wilayah ini masih memerlukan banyak lagi projek pembangunan yang diharapkan akan dapat menyumbangkan kearah pembangunan yang lebih pesat.

Rajah 6: Indeks Ketersampaian Kepada Kemudahan Asas Antara Negeri di ECER

5. Rumusan Dan Kesimpulan

Wilayah Ekonomi Koridor Timur diwujudkan untuk memberi tumpuan khusus kepada pelaksanaan projek pembangunan yang dapat menjana kegiatan ekonomi dan pembangunan modal insan. Berbagai rancangan pembangunan akan dijalankan di kawasan ECER. Rancangan pembangunan ini bakal memberi sinar harapan kepada golongan berpendapatan rendah terutama yang masih dihimpit kemiskinan tegar untuk keluar daripada kepompong kemiskinan dan bersama-sama mengecapi nikmat yang dibawa pembangunan negara. ECER menumpukan kepada usaha untuk mencapai taraf wilayah maju yang dinamik dan berdaya saing menjelang 2020 dan memangkin pembangunan sosioekonomi demi kesejahteraan semua lapisan masyarakat. Dalam pelan itu kerajaan mengambil pendekatan agar semua negeri Pantai Timur dimajukan sebagai sebuah wilayah bersepadu yang bekerjasama menggembungkan usaha, tenaga dan sumber kekayaan asli untuk mencapai kemajuan bersama.

Lima kelompok pembangunan yang menjadi kunci kemakmuran wilayah itu telah dikenal pasti untuk dibangunkan iaitu pertanian, pelancongan, minyak, gas dan petrokimia, pembuatan serta pendidikan. Bagi meningkatkan taraf hidup penduduk di wilayah itu, lima projek agropolitan yang bakal memberi faedah kepada 14,000 keluarga miskin tegar di seluruh Pantai Timur akan dilaksanakan. Di bawah ECER, kerajaan menyasarkan pertumbuhan KDNK negeri-negeri Pantai Timur pada kadar purata 7.2 peratus setahun sehingga 2020. Dengan adanya pembangunan pesat di bawah Pelan Pembangunan ECER, diharapkan seluruh masyarakat berupaya untuk menggunakan kemudahan awam yang

disediakan kerana aspek ketersampaian kepada kemudahan asas ini sangat baik dan seterusnya dapat meningkatkan QoL penduduk di ECER.

Rujukan

- Audit Commission. 2008. Engaging the public in the development of Comprehensive Area Assessment.
- Beckie, T.M. and Hayduk, L.A. 1997. Measuring Quality of Life. *Social Indicator Research*. 42: 21-39
- Bill King and Michael Keating. 2006. 'Quality Of Life Quotient: Why Quality of Life Is an Important Site Location Factor'. *Manufacturing Research Studies*.
- Dasgupta, P. 1993. *An inquiry into wellbeing and destitution*. New York: Oxford University Press.
- Michalos, A.C. dan Zumbo, B.D. 1997. Public Services and Quality of Life. *Social Indicators Research*. 48:125-156.
- McElyea, R. 1984. Setting Your Sights on R and D Sites. *Industrial Research* 16, no. 5:46-48.
- Montgomery County, MD 2007 Resident Survey Final Report of Results December 2007.
- Schmenner, Roger W. 1982. *Making Business Location Decisions*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Sheryl Zimmerman, Philip D. Sloane, Christianna S. Williams, Peter S. Reed, John S. Preisser, J. Kevin Eckert, Malaz Boustani, and Debra Dobbs. 2005. 'Dementia Care and Quality of Life in Assisted Living and Nursing Homes'. *The Gerontologist* 45:133-146 (2005).
- Van Hoorn Andre (2007). A Short Introduction to Subjective Wellbeing: Its Measurement, Correlates and Policy Uses.